

SHRNUTÍ ZÁKLADNÍCH TENDENCÍ SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE V 1. ČTVRTLETÍ ROKU 2006

OBYVATELSTVO

Podle předběžných výsledků žilo ke konci 1. čtvrtletí 2006 na území Libereckého kraje 429 491 obyvatel (z toho 220 163 žen, tj. 51,3 %), kteří představovali pouze 4,2 % celkového počtu obyvatel České republiky. Oproti počátku sledovaného období se počet obyvatel zvýšil o 460 osob, a to zásluhou kladného migračního salda. Do Libereckého kraje se v průběhu 1. čtvrtletí přistěhovalo 1 352 osob (z toho 625 z ciziny) a naopak vystěhovalo 869 osob (z toho 166 do ciziny). Bylo dosaženo jak aktivního salda zahraničního stěhování (459 osob), tak aktivního salda stěhování v rámci České republiky (24 osob). V důsledku stěhování tak v kraji přibýlo 483 osob. Tento příznivý výsledek byl nepatrně snížen o přirozený úbytek obyvatel, kdy počet živě narozených (1 018 dětí) převýšil počet zemřelých (1 041 osob) o 23 osob.

V rámci okresů Libereckého kraje se počet obyvatel ve sledovaném období navýšil v okrese Jablonec nad Nisou (133 osob) a Liberec (374 osob) a naopak snížil v okrese Česká Lípa (22 osob) a Semily (25 osob). Z pohledu krajů České republiky celkový úbytek obyvatel zaznamenaly pouze 2 kraje, a to Zlínský (209 osob) a Moravskoslezský (504 osob).

V prvních třech měsících roku 2006 se živě narodilo 1 018 dětí, přičemž se narodilo více děvčat (51,3 % všech živě narozených) než chlapců (48,7 %). Na 100 narozených děvčat tak připadlo 95 chlapců. Demografové však uvádějí, že přirozený poměr chlapců a dívek při narození je 104 – 106 chlapců na 100 dívek. Více než 61 % dětí se narodilo v manželství, tedy v úplných rodinách, a z 43,7 % převažovaly prvorozené děti. Podíl druhorozených dětí narozených v manželství dosáhl 42,0 %, podíl dětí narozených v třetím a dalším pořadí se dlouhodobě snižuje a ve sledovaném období činil 14,3 %. Nesezdaným párům se narodilo 38,7 % živě narozených dětí. Nejvyšší podíl těchto dětí byl zaznamenán v okrese Česká Lípa (48,2 %), nejnižší v okrese Semily (29,4 %).

Ve sledovaném období v Libereckém kraji zemřelo 538 mužů a 503 žen, přičemž nejčastější příčinou úmrtí u obou pohlaví byly nemoci oběhové soustavy (45,2 % z celkového počtu zemřelých mužů, 51,1 % z celkového počtu zemřelých žen). Dobrovolně ukončilo život 14 osob, z toho 10 mužů. Do 1 roku života zemřelo 5 dětí a z toho 3 děti zemřely do 28 dnů života. Kojenecká úmrtnost dosáhla hodnoty 4,9 ‰ (druhá nejvyšší v rámci krajů České republiky), novorozenecká 2,9 ‰ (pátá nejvyšší).

V 1. čtvrtletí 2006 bylo soudy rozvedeno 435 manželství, absolutně nejvíce v okrese Liberec (180 rozvodů), relativně v přepočtu na 1 000 obyvatel středního stavu v okrese Česká Lípa (5,3 ‰). Počet rozvodů převýšil i v tomto období počet uzavřených sňatků (216) a index rozvodovosti dosáhl hodnoty 201,4 – na 100 sňatků připadlo 201 rozvodů.

V porovnání 1. čtvrtletí roku 2005 a 2006 se nepříznivě vyvíjely potraty, jejich počet se meziročně zvýšil o 38 na 543 potratů. Na žádost ženy bylo přerušeno 357 těhotenství, tj. 65,7 % z jejich celkového počtu. Na 100 narozených dětí připadlo 53 potratů, pro srovnání v celé České republice to bylo 42 potratů.

ZAMĚSTNANOST A MZDY

Průměrný evidenční počet zaměstnanců (v přepočtu na plně zaměstnané) v podnikatelských subjektech s 20 a více zaměstnanci a se sídlem na území Libereckého kraje dosáhl v 1. čtvrtletí roku 2006 celkem 112 605 osob. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 se jedná o zvýšení jejich počtu o 5,4 %.

Největší meziroční nárůst zaměstnanosti je možné sledovat v odvětví ubytování a stravování (38,3 %) a v dopravě, skladování, spojích (17,6 %). Naopak nejvýraznější úbytek zaměstnanců zaznamenalo odvětví obchodu, oprav motorových vozidel (13,5 %) a výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody (12,0 %).

Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanců firem sídlících v Libereckém kraji (přepočtená na plně zaměstnané) činila ve sledovaném období 17 592 Kč, to je o 7,3 % více než ve srovnatelném období roku 2005. Průměrná hrubá měsíční mzda v kraji je tak o 1 902 Kč nižší než činí republikový průměr, mezi ostatními kraji se pak Liberecký kraj umístil na 6. místě pomyslného žebříčku.

Nejvyšších průměrných měsíčních mezd dosahovali v 1. čtvrtletí roku 2006 zaměstnanci v oblasti finančního zprostředkování (29 591 Kč), těžby nerostných surovin (19 786 Kč) a výroby a rozvodu elektřiny, plynu a vody (18 597 Kč). Odvětvím s nejnižší mzdou bylo ubytování a stravování (11 089 Kč) a již tradičně i zemědělství, myslivost, lesnictví (13 094 Kč).

VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL

Podle výsledků výběrového šetření pracovních sil pracovalo v 1. čtvrtletí roku 2006 v jediném nebo hlavním zaměstnání v kraji 198,9 tisíc osob, z toho 115,2 mužů (tj. 57,9 %). V meziročním srovnání se celková zaměstnanost snížila o 3,1 tisíc osob (1,5 %) především v důsledku poklesu zaměstnanosti žen o 3,8 tisíc osob (4,3 %). Mezi tři nejsilněji zastoupená odvětví patřil průmysl (44,3 % všech zaměstnaných), obchod, opravy motorových vozidel a spotřebního zboží (9,6 %) a stavebnictví (8,4 %). Ani jeden zaměstnaný nebyl vykázán v rybolovu, chovu ryb a souvisejících činnostech, podíl zaměstnaných v zemědělství, myslivosti, lesnictví dosáhl pouze 2,1 % a podíl zaměstnaných ve finančním zprostředkování jen 2,2 %.

Souběžně se svým zaměstnáním pracovalo v dalším zaměstnání 4,1 tisíc osob (z toho 61,0 % mužů), na zkrácenou pracovní dobu vykonávalo svou činnost 8,2 tisíc osob (z toho 85,4 % žen).

Míra ekonomické aktivity (podíl zaměstnaných a nezaměstnaných na celkovém počtu osob starších 15 let) poklesla ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 o 1,2 procentního bodu na 59,0 %. U mužů činila 69,6 % (meziroční pokles o 0,1 procentního bodu), u žen 49,2 % (meziroční pokles o 2,1 procentního bodu).

Počet nezaměstnaných v Libereckém kraji v 1. čtvrtletí roku 2006 činil 15,7 tisíc osob (z toho 56,1 % žen). Ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 se zvýšil o 0,8 tisíc osob (tj. 5,4 %) v důsledku zvýšení počtu nezaměstnaných mužů (o 4,5 %) i žen (o 6,0 %). Téměř 30 % nezaměstnaných tvoří osoby ve věku 15 – 29 let, 10,8 % osoby se změněnou pracovní schopností. Obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji podle VŠPS byla zjištěna na úrovni 7,3 % a o 0,7 procentního bodu byla nižší než republikový průměr a o 0,4 procentního bodu vyšší než úroveň z 1. čtvrtletí roku 2005. Mezi kraji České republiky se Liberecký kraj umístil na 8. místě pomyslného žebříčku. Nejnižší hodnota tohoto ukazatele byla dosažena v Hlavním městě Praze (3,1%) a nejvyšší v Ústeckém kraji (14,9 %).

NEZAMĚSTNANOST (z údajů MPSV)

Úřady práce v Libereckém kraji evidovaly ke konci 1. čtvrtletí 2006 celkem 19 145 uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání se stejným obdobím loňského roku se tak snížil počet registrovaných uchazečů o 4,5 %. Mezi nezaměstnanými převažují osoby se středním odborným (39,7 %) a základním (34,1 %) vzděláním. Tomu odpovídá také struktura uchazečů podle kvalifikace, v té převažují pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (30,2 % z celkového počtu uchazečů) a dále řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři - kromě obsluhy strojů a zařízení (19,9 %). Podíl žen na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání činil 51,2 %, což je o 0,5 procentního bodu méně než v 1. čtvrtletí roku 2005.

K 31. 3. 2006 dosáhla míra registrované nezaměstnanosti v Libereckém kraji 7,80 %, zatímco ve srovnatelném období roku 2005 byla na úrovni 8,12 %. S výjimkou okresu Semily se pokles míry nezaměstnanosti následně projevil i ve všech okresech kraje, nejvýrazněji pak v okrese Jablonec nad Nisou (o 0,70 procentního bodu). Míra registrované nezaměstnanosti mužů v Libereckém kraji se k poslednímu dni měsíce března 2006 pohybovala na úrovni 6,81 %, v případě žen pak na 9,12 %. Vzhledem k tomu, že registrovaná míra nezaměstnanosti v České republice činila 8,82 %, Liberecký kraj se i nadále pohybuje pod tímto průměrem.

V porovnání 77 okresů České republiky se úroveň míry registrované nezaměstnanosti umístil okres Jablonec nad Nisou na 19. místě (6,48 %), okres Semily na 25. místě (7,22 %), okres Liberec na 38. místě (8,23 %) a okres Česká Lípa obsadil 44. místo (8,51 %). Samotný Liberecký kraj se úroveň míry nezaměstnanosti umístil na 6. místě pomyslného krajského žebříčku.

Jednou z ohrožených skupin uchazečů o zaměstnání jsou lidé se změněnou pracovní schopností a absolventi škol. V případě obou jmenovaných skupin došlo k meziročnímu poklesu jejich počtu, a to o 3,2 % u prvně jmenované skupiny, resp. o 7,4 % u druhé. K 31. 3. 2006 mělo nárok na podporu v nezaměstnanosti a podporu tak pobíralo 6 170 osob, tj. 32,2 % registrovaných uchazečů. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 tak podporu pobíralo o 211 osob více, tj. 3,5 %.

Úřady práce v Libereckém kraji k 31. 3. 2006 evidovaly 2 974 volných pracovních míst, na jedno volné pracovní místo tedy připadlo 6,44 uchazečů. Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo se tak meziročně snížil, a to téměř o 35,0 %. Volná pracovní místa jsou z 55,0 % určena pro uchazeče se středním odborným vzděláním, z 18,7 % pro uchazeče se základním vzděláním a z 16,2 % pro uchazeče s úplným středním odborným vzděláním s maturitou (bez vyučení). Pro vysokoškolsky vzdělané nezaměstnané bylo k dispozici 190 volných pracovních míst, tj. 6,4 % z celkového počtu. Z hlediska kvalifikace je nabízeno nejvíce volných pracovních míst pro řemeslníky a kvalifikované výrobce, zpracovatele, opraváře – kromě obsluhy strojů a zařízení (37,4 % volných pracovních míst). Nejméně volných pracovních míst, pouze 48, bylo ve sledovaném období nabízeno zejména kvalifikovaným dělníkům v zemědělství, lesnictví a v příbuzných oborech – kromě obsluhy strojů a zařízení.

ORGANIZAČNÍ STATISTIKA

Podle údajů z Registru ekonomických subjektů (RES) bylo v Libereckém kraji k 31. 3. 2006 evidováno celkem 110 117 subjektů. Od počátku roku 2006 se tak jejich počet zvýšil o 560 subjektů, meziroční nárůst pak činil 1 497 subjektů, tj. 1,4 %. Na meziročním zvýšení počtu subjektů se nejvýrazněji podílel přírůstek v počtu zahraničních osob (15,6 %), společenství vlastníků jednotek (13,5 %) a sdružení (4,8 %).

Mezi evidovanými subjekty pak z pohledu právní formy převažují fyzické osoby nezapsané v obchodním rejstříku, k 31. 3. 2006 bylo v Libereckém kraji evidováno 81 708 těchto subjektů, tj. 74,2 % všech registrovaných subjektů. V kraji dále působilo 8 012 společností s ručením omezeným (7,3 %) a 442 akciových společností (0,4 %), 3 014 zahraničních osob (2,7 %), 2 293 sdružení (2,1 %) a 1 439 organizačních jednotek sdružení (1,3 %) a také 1 209 společenství vlastníků jednotek (1,1 %).

Nejvíce ekonomických subjektů v Libereckém kraji působí v odvětví obchodu, oprav motorových vozidel a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost (28 484, tj. 25,9 % všech subjektů). Druhým nejčastěji zastoupeným odvětvím byl ke konci 1. čtvrtletí 2006 průmysl a v rámci něj pak zpracovatelský průmysl se 17 999 subjekty (16,3 %). S nepatrným odstupem pak následovalo odvětví zabývající se činnostmi v oblasti nemovitostí a pronájmu, podnikatelskými činnostmi (17 048 subjektů tedy 15,5 %) a dále odvětví stavebnictví (15 036 subjektů, tj. 13,7 %).

Více než 60 % ekonomických subjektů zapsaných v RES neuvádí údaj o počtu zaměstnávaných osob (jejich počet se ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 více než zdvojnásobil) a téměř 30 % subjektů nezaměstnává žádné pracovníky. Do kategorie 1 – 5 zaměstnanců spadalo 6,6 % subjektů, 6 – 9 pracovníků zaměstnávalo 1,1 % subjektů a 10 – 19 zaměstnanců uvedlo 1,0 % subjektů. Do rozpětí 20 – 999 zaměstnanců se zařadilo 1 304 subjektů, 1 000 – 2 999 zaměstnanců mělo jen 10 subjektů a více než 2 500 zaměstnanců bylo zjištěno pouze u 3 subjektů.

STAVEBNÍ POVOLENÍ

Stavební úřady v průběhu 1. čtvrtletí 2006 vydaly na území kraje 872 stavebních povolení, tj. o 7,1 % méně než za stejné období loňského roku. Téměř 42 % z celkového počtu vydaných stavebních povolení se týkalo bytových a nebytových budov, 39,8 % ostatních staveb a stavby na ochranu životního prostředí tvořily pouze 18,3 % akcí. V rámci budov převýšila stavební povolení na bytové stavby (60,5 % z celkového počtu povolení na budovy) počet stavebních povolení na stavby nebytové (39,5 %), nová výstavba (43,8 %) ustoupila změnám dokončených staveb (56,2 %). Z meziokresního pohledu bylo nejvíce stavebních povolení vydáno v okrese Liberec (29,1 % z celkového počtu), meziroční nárůst byl pak zaznamenán v okrese Jablonec nad Nisou (4,5 %) a Liberec (14,4 %). Z mezikrajského pohledu se na prvním místě pomyslného žebříčku umístil Středočeský kraj (17,8 % z republikového počtu 25 349 vydaných stavebních povolení), na posledním kraj Karlovarský (3,0 %). Téměř všechny kraje vykázaly meziroční poklesy vydaných stavebních povolení, výjimkou byl pouze kraj Jihomoravský (+1,9 %) a Zlínský (+4,9 %).

Orientační hodnota staveb, na něž byla vydána stavební povolení v Libereckém kraji a jeho okresech v uvedeném období, dosáhla 1 530 mil. Kč. Průměrná hodnota na jedno stavební povolení představovala 1 754,6 tis. Kč. Finančně nejnáročnější akce v rámci kraje byly povoleny v okrese Semily, ve kterém rozpočtované náklady na jednu stavbu překračovaly krajský průměr o 1 676,2 tis. Kč. V rámci České republiky byla nejvyšší průměrná hodnota na jedno stavební povolení dosažena v Hlavním městě Praze, republikový průměr přesáhla o pouhých 82,1 tis. Kč.

BYTOVÁ VÝSTAVBA

V 1. čtvrtletí roku 2006 byla v Libereckém kraji zahájena výstavba 170 bytů, tj. o 14,1 % méně než ve stejném období roku 2005. Téměř 62 % nové výstavby je zaměřeno na rodinné domy, 17,1 % na bytové domy. Nástavbou, přístavbou a vestavbou k rodinným nebo bytovým domům bylo zahájeno 11,2 % bytů, výstavbou nebytových staveb 7,6 % bytů a stavebními úpravami nebytových prostor 2,4 %. Ve sledovaném období nebyla v Libereckém kraji zahájena výstavba ani jednoho bytu s pečovatelskou službou či penzionu pro důchodce.

Vývoj v jednotlivých okresech Libereckého kraje, ale i v jednotlivých krajích České republiky byl značně diferencovaný. Meziroční nárůst byl zaznamenán u okresu Česká Lípa (29,6 %) a Jablonec nad Nisou (53,6 %), pokles u okresu Liberec (24,0 %) a Semily (dokonce 41,9 %). V rámci České republiky vykázalo meziroční nárůst 8 krajů, nejvýraznější pak dosáhl Moravskoslezský kraj (41,8 %). Mezi zbývajících šesti kraji dominoval Karlovarský kraj s poklesem 27,3 %.

Nepříznivé počasí v prvních měsících roku 2006 do jisté míry negativně ovlivnilo dokončování staveb. Počet dokončených bytů v tomto období ve srovnání se stejným obdobím loňského roku totiž v Libereckém kraji poklesl o 45,5 % na 140 bytů. Výjimkou v rámci našeho kraje byl pouze okres Česká Lípa, ve kterém tento ukazatel vzrostl o 170,6 %. Mezi dokončenými byty převažovaly z 69,3 % byty v rodinných domech, 15,0 % bytů bylo dokončeno ve stavebně upravených nebytových prostorách a 10,0 % v bytových domech.

K 31. 3. 2006 zůstává v Libereckém kraji rozestavěno 5 646 bytů, tedy v podstatě stejný počet jako ve stejném období roku 2005 (meziroční nárůst o 0,5 %).

ZEMĚDĚLSTVÍ

V 1. čtvrtletí 2006 bylo zemědělskými subjekty se sídlem na území Libereckého kraje vyrobeno celkem 1 109 tun masa v jatečné hmotnosti. Nejvyšší podíl na tomto objemu představovala výroba vepřového (720 tun, tj. 64,9 % z celkového úhrnu) a hovězího a telecího masa (387 tun, tj. 34,9 %). Celková výroba masa se ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 jednoznačně snížila, a to o 33,0 %.

Výše uvedenou výrobou masa se Liberecký kraj umístil na posledním místě mezikrajského žebříčku, přičemž jeho podíl na celkové výrobě masa v České republice činil pouze 1,1 %. Nejvýznamnějším a největším producentem masa v České republice se ve sledovaném období stal Jihočeský kraj (13,8 % z republikové produkce), s nepatrným odstupem pak následují Hlavní město Praha společně se Středočeským krajem (13,8 %) a Jihomoravský kraj (13,1 %).

Zemědělské podniky obhospodařující více než 10 ha zemědělské půdy a sídlící v Libereckém kraji prodaly v 1. čtvrtletí 2006 celkem 13 108 tun obilovin, z toho největší objem představovala pšenice (7 947 tun, tj. 60,6 %). Podíl ječmene činil 26,8 % (7 947 tun) a žita 6,7 % (872 tun). Z ostatních rostlinných výrobků bylo prodáno 320 tun řepky, 189 tun luštěnin a 124 tun konzumních brambor. Prodej ovoce dosáhl 597 tun, zeleniny 163 tun.

PRŮMYSL

V 1. čtvrtletí roku 2006 sídlilo v Libereckém kraji 124 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, přičemž převážná většina z nich byla podle klasifikace Odvětví ekonomické činnosti zařazena do zpracovatelského průmyslu. Průměrný evidenční počet zaměstnanců představoval 53 427 osob a oproti stejnému období roku 2006 vzrostl o 11,1 %. Průměrná hrubá měsíční mzda dosáhla 18 435 Kč, meziročně zaznamenala nárůst o 1 255 Kč, tj. 7,3 %. Svou úroveň se pohybovala o 380 Kč pod republikovým průměrem, o 6 468 Kč pod nejvyšší krajskou úrovní dosaženou v průmyslových podnicích Hlavního města Prahy. Ve zpracovatelském průmyslu Libereckého kraje byla vykázána průměrná hrubá měsíční mzda ve výši 18 353 Kč, v jeho rámci nejvyšší mzdu pobírali zaměstnanci ve výrobě dopravních prostředků a zařízení (23 014 Kč), nejnižší pak zaměstnanci ve výrobě textilií, textilních výrobků a oděvních výrobků (13 670 Kč).

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb celkem dosáhly 28,8 mld. Kč, z toho 98,4 % připadá na zpracovatelský průmysl. Tržby průmyslu jako celek a tržby ve zpracovatelském průmyslu se ve srovnání s 1. čtvrtletím roku 2006 zvýšily – v prvním případě o 19,5 %, ve druhém o 20,3 %. Vývoj tohoto finančního ukazatele v rámci jednotlivých podskupin zpracovatelského průmyslu byl diferencovaný. Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy představovaly 99,5 % celkových tržeb.

STAVEBNICTVÍ

V 1. čtvrtletí 2006 se v Libereckém kraji stavební výrobou zabývalo v průměru 75 podniků se sídlem v kraji a s 20 a více zaměstnanci, přičemž dvě pětiny z nich byly registrovány na území okresu Liberec. Již zmíněná nepřízeň počasí v prvních třech měsících tohoto roku se projevila v meziročním snížení objemu základní stavební výroby o 4,4 % a v poklesu objemu stavebních prací podle dodavatelských smluv „S“ dokonce o 31,5 %. Tento negativní vývoj nezvrátily ani pozitivní výsledky dosažené ve stavebních firmách okresu Česká Lípa (nárůst základní stavební výroby o 39,7 %, nárůst stavebních prací podle dodavatelských smluv „S“ o 34,7 %). S objemem základní stavební výroby (876,9 mil. Kč) a stavebních prací „S“ (921,7 mil. Kč) se Liberecký kraj zařadil na předposlední místo pomyslného žebříčku mezikrajského srovnání.

Z celkového objemu stavebních prací „S“ připadlo 97,7 % na práce v tuzemsku, přičemž nejvýznamnější podíl na tomto druhu prací dosáhla nová výstavba, rekonstrukce a modernizace (90,0 %). Necelých 10 % připadlo na opravy a údržbu, podíl ostatních prací byl zanedbatelný (0,04 %). V rámci nové výstavby,

rekonstrukce a modernizace převažuje pozemní stavitelství (89,9 %), které zahrnuje práce na bytových a nebytových budovách (Klasifikace stavebních děl CZ-CC sekce 1 budovy).

V uvedeném počtu stavebních firem v 1. čtvrtletí pracovalo 3 517 zaměstnanců (ve srovnání se stejným obdobím roku 2005 o 4,7 % méně), jejichž průměrná mzda ve výši 15 995 Kč zaznamenala meziroční nárůst o 6,3 % a byla čtvrtou nejvyšší v rámci mezikrajského srovnání. Nejvyšší průměrnou mzdu z pohledu okresů Libereckého kraje pobírali zaměstnanci libereckých stavebních firem (17 949 Kč), nejnižší pak zaměstnanci firem z okresu Jablonec nad Nisou (11 789 Kč.).